

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 47

(Prot. Nr.48, 8.§)

2005.gada 23.septembrī

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr.463/05/10/2

Par SIA „BALTKOM TV SIA” 20.05.2005. ziņojumu „Par tirgus dalībnieku apvienošanos”

Konkurences padome 2005.gada 23.maijā saņēma SIA „BALTKOM TV SIA” (turpmāk – BALTKOM) ziņojumu „Par tirgus dalībnieku apvienošanos” (turpmāk – Ziņojums). BALTKOM informē, ka plāno noslēgt pirkuma līgumu ar SIA „STARSO” (turpmāk – STARSO) par STARSO piederošā aktīva – elektronisko sakaru tīkla (kabeļtelevīzijas tīkls) Rīgas pilsētas Daugavgrīvas mikrorajonā pirkumu. Ziņojumā ietvertā informācija atbilst Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra noteikumu Nr.897 „Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos” prasībām.

Saskaņā ar Konkurences likuma 6.panta pirmās daļas 4.punktu, 15. un 16.pantu 24.05.2005. Konkurences padome uzsāka Ziņojuma ietvertās informācijas izvērtēšanu.

15.06.2005. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu, 15.panta pirmo un otro daļu un 16.panta pirmo daļu, pieņēma lēmumu Nr.22 (Konkurences padomes sēdes protokols Nr.33, 13.§) uzsākt papildu izpēti lietā Nr.463/05/10/2 „Par SIA „BALTKOM TV SIA” 20.05.2005. ziņojumu „Par tirgus dalībnieku apvienošanos””.

23.08.2005. BALTKOM tika nosūtīta vēstule Nr.1126 par iepazīšanos ar lietu Nr.463/05/10/2 un viedokļa izteikšanu pirms lēmuma pieņemšanas lietā.

Lietas izpētes gaitā, izvērtējot BALTKOM papildu sniegto informāciju, vairāku tirgus dalībnieku-konkurentu sniegto informāciju, nozares asociāciju sniegto informāciju, kā arī publiski pieejamo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. BALTKOM ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta kapitālsabiedrība (vienotais reģistrācijas Nr.40003005264), kuras dalībnieki ir SIA „ALĪNA” (reģistrācijas Nr.50102007571) ar 99,92% no pamatkapitāla un Valsts akciju sabiedrība „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” ar 0,08% no pamatkapitāla. BALTKOM ir saņēmusi Nacionālās radio un televīzijas padomes speciālo atļauju (licenci) Nr.K-002 kabeļtelevīzijas darbībai un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas publiskā fiksētā telekomunikācijas tīkla operatora individuālo licenci Nr.T10092 telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanai Rīgā, Rīgas rajonā, Jūrmalā, Jelgavā, Jelgavas rajonā, Gulbenē, Balvos, Limbažu rajonā, Bauskā, Bauskas rajonā, Aizkraukles rajonā, Ogrē, Ogres rajonā, Tukuma rajonā. BALTKOM galvenie ekonomiskās darbības veidi saskaņā ar Vispārējo ekonomiskās darbības klasifikāciju un sabiedrības statūtiem ir telesakari (64.2), radio un televīzijas darbība (92.2), ar kino un video saistītās darbības (92.1) u.c.

2. STARSO ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta kapitālsabiedrība (vienotais reģistrācijas Nr.40103006919), kuras 100% kapitāldaļu pieder fiziskai personai. STARSO ir saņēmusi Nacionālās radio un televīzijas padomes speciālo atļauju (licenci) Nr.K-004 kabeļtelevīzijas darbībai un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas publiskā fiksētā telekomunikācijas tīkla operatora individuālo licenci Nr.T10131 telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanai Rīgā. STARSO galvenie ekonomiskās darbības veidi saskaņā ar Vispārējo ekonomiskās darbības klasifikāciju un sabiedrības statūtiem ir telesakari (64.2), radio un televīzijas darbība (92.2), ar kino un video saistītās darbības (92.1), ar datu bāzi saistītās darbības (72.40).

3. Darījums paredz, ka BALTKOM, iegādājoties STARSO aktīvu – elektronisko sakaru tīklu (kabeļtelevīzijas tīklu) Rīgā, Kurzemes rajonā, Daugavgrīvas mikrorajonā, saskaņā ar 2005.gada 17.maija pirkuma līguma nosacījumu 2.3.punktu īpašuma tiesības uz elektronisko sakaru tīklu iegūs ne vēlāk kā 45 (četrdesmit piecu dienu) laikā no līguma noslēgšanas dienas.

Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktā ir noteikts, ka tirgus dalībnieku apvienošanās ir „...tāds stāvoklis, kad (..) viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst daļu vai visus cita tirgus dalībnieka vai citu tirgus dalībnieku aktīvus vai tiesības tos izmantot (..)”. Līdz ar to minētais darījums ir uzskatāms par tirgus dalībnieku apvienošanās Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā ir noteikts, ka „Tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei par to ziņojumu saskaņā ar šā likuma 16.pantu, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem:

1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāk kā 25 miljoni latu;

2) apvienošanā iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentus.”

Izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, Konkurences padome konstatēja, ka apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā nerasniedza Konkurences likuma 15.panta otrās daļas 1.punktā noteikto kritēriju, taču izpildās Konkurences likuma 15.panta otrā daļa 2.punktā noteiktais kritērijs. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju par konkrētajiem tirgiem un apvienošanās dalībnieku tirgus daļām atsevišķos tirgos, apvienošanā iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa pārsniedz 40 procentus šādā konkrētajā tirgū – kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgus Rīgas pilsētā. Līdz ar to Konkurences padomei ir pienākums izvērtēt apvienošanās darījumu saskaņā ar Konkurences likuma 15. un 16.panta noteikumiem.

4. Saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta trešo daļu svarīgākie apstākļi, kurus nepieciešams konstatēt Konkurences padomes lēmuma par apvienošanas atļaušanu vai aizliegšanu pieņemšanai ir: vai apvienošanās rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence konkrētajā tirgū. Dominējošais stāvoklis saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 1.punktu ir „tirgus dalībnieka (..) ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šā dalībnieka (..) tirgus daļa šajā tirgū ir vismaz 40% un šis dalībnieks (..) spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem”.

Konkurences padome izvērtēja konkrēto tirgu, kuru skar apvienošanās.

Konkrētās preces tirgus

Konkurences likuma 1.panta 5.punkts nosaka, ka konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Lietā par BALTKOM un STARSO apvienošanas Konkurences padome izvērtēja vairāku pakalpojumu savstarpējas aizvietojamības iespējas no piedāvājuma un pieprasījuma puses, ņemot vērā tādus faktorus, kā pakalpojumu sniegšanas tehnoloģijas, pakalpojumu cenas, pakalpojumu saturs un apjoms, ievērojot iepriekšējos Konkurences padomes un Eiropas Komisijas lēmumus.

Radio un televīzijas likuma 2.panta 6.punktā ir noteikts, ka programmu izplatīšana ir signālu pārraide (programmu novadīšana no avota līdz raidīšanas tehniskajiem līdzekļiem) un raidīšana. Savukārt saskaņā ar minētā likuma 2.panta 8.punktu „raidīšana ir programmu sākotnēja izplatīšana publiskai uztveršanai ar zemes raidītāju, kabeļu tīklu vai satelītu palīdzību atklātā vai kodētā veidā, lietojot radiofrekvenču spektru daļu starptautiskajos standartos noteiktās frekvencēs (radio) un kanālos (televīzijai).” Var secināt, ka pēc būtības BALTKOM un STARSO sniedz televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus, kas sastāv no signālu pārraides un programmu izplatīšanas publiskai uztveršanai pakalpojumiem.

Signālu pārraide var tikt nodrošināta ar dažādu tehnoloģiju palīdzību, un šīs tehnoloģijas ir tik dažādas, ka šo tehnoloģiju gala produkti ir savstarpēji neaizvietojami un veido dažādas konkrētas preces.

BALTKOM Ziņojumā tika minētas sekojošās signāla pārraides tehnoloģijas:

- 1) pārraide ar kabeļtīkla palīdzību (kabeļtelevīzijas pakalpojumi);
- 2) pārraide ar individuālo mikroviļņu daudzpunktu sadales sistēmu (MMDS) jeb dekodera palīdzību (MMDS jeb TV dekodera pakalpojumi);
- 3) pārraide ar virszemes digitālās ciparu televīzijas sistēmas (DVB-T) palīdzību (digitālās televīzijas pakalpojumi);
- 4) pārraide ar satelīta signālu uztverošo iekārtu palīdzību tieši pakalpojuma saņēmējam (satelīttelevīzijas pakalpojumi).

Konkurences padome izvērtēja četru minēto pakalpojumu atšķirības, ņemot vērā sekojošus faktorus: tehnoloģija un iekārtas, cenas, piedāvāto pakalpojumu apjoms un saturs.

1. Atšķirības tehnoloģijās un iekārtās

1.1. Kabeļtelevīzijas pakalpojuma nodrošināšanai ir nepieciešams kabeļtīkls. Kabeļtīkla iekārtošana ir saistīta ar projektēšanas un izbūves izmaksām. Elektronisko sakaru komersants (šajā gadījumā – kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniedzējs), saņem kodēto satelīta signālu savā uztveršanas punktā, dekodē signālu un pārraida to pa tīklu pieslēgtajiem abonentiem (mājsaimniecībām, viesnīcām utt.). Šajā gadījumā abonentam nav nepieciešamas

iekārtas, lai dekodētu signālu, kā arī papildu iekārtas signāla uztveršanai, piemēram, satelītuuztvērēji. Vienlaikus ar kabeļtelevīzijas pakalpojumu ir iespējams sniegt arī interneta pieslēguma pakalpojumu, jo tiek izmantots viens un tas pats kabeļtīkls.

1.2. Pēc tehnoloģiskā risinājuma MMDS sistēmas darbība ir līdzīga digitālās televīzijas sistēmas (DVB-T) darbībai. Galvenā atšķirība ir tāda, ka MMDS ir analogā sistēma, bet DVB-T – digitālā. Abi pakalpojumi tiek nodrošināti sekojoša veidā: elektronisko sakaru komersants (šajā gadījumā – MMDS vai digitālās televīzijas pakalpojumu sniedzējs) saņem kodēto satelīta signālu savā uztveršanas punktā (televīzijas tornī) un pārraida to pieslēgtajiem abonentiem ar uztverošās antenas un konvertora palīdzību, kuri tiek uzstādīti uz abonenta mājas. Signāla dekodēšana notiek pie abonenta ar dekodera palīdzību.

BALTKOM Ziņojumā informēja, ka digitālās televīzijas tehnoloģiskais risinājums ļauj nodrošināt signāla pārraidi (attēls un skaņa) kvalitatīvāk, dod papildus iespējas abonentam (kombinēt programmu paketi, noskatīties atsevišķu filmu vai pārraidi sev pieņemamā laika u.c.) un pašlaik notiek pakāpeniska MMDS nomaīņa ar DVB-T iekārtām. Tā kā MMDS pakalpojuma un digitālās televīzijas pakalpojuma tehnoloģiskais risinājums (t.i., signāla pārraide un to saņemšana) un gala produkts būtiski neatšķiras, Konkurences padome uzskata, ka minētie pakalpojumi ir savstarpēji aizvietojamās preces.

Turklāt jāatzīmē, ka BALTKOM ir vienīgais komersants Latvijā kas piedāvā MMDS pakalpojumus. Savukārt digitālās televīzijas pakalpojumus pēc Latvijas Telekomunikāciju asociācijas rīcībā esošās informācijas sniedz BALTKOM, izmēģinājuma pārraides piedāvā a/s „Digitālais Latvijas Radio un Televīzijas Centrs” un testa režīmā – SIA „Telia MultiCom” (20.06.2005. vēstule Nr.D-245). Līdzīgās ziņas sniedza arī Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācija ar piebildi, ka vairāki kabeļtelevīzijas operatori Rīgā pašlaik veic eksperimentus ar DVB-C standarta tehnoloģiju (digitālās televīzijas standarts, kas ir paredzēts kabeļtelevīzijas tīkliem), taču komerciāli pakalpojumi pagaidām netiek sniegti (16.06.2005 vēstule Nr.16/06-1). Minētie apstākļi arī norāda uz to, ka MMDS un digitālās televīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgū konkurences apstākļi ir atšķirīgi no apstākļiem kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū, kurā darbojas vairāki tirgus dalībnieki.

Arī Eiropas Komisijas pieeja telekomunikāciju pakalpojumu tirgu definēšanā ir līdzīga. 1994.gada 9.novembra Eiropas Komisijas lēmuma lietā *No IV/M.469 MSG Media Service* 41.punktā ir teikts, ka „(..) Neskatoties, vai pārraides forma ir analogā vai digitālā, televīzijas programmas var raidīt ar virszemes frekvenču, satelītu vai kabeļtīklu palīdzību.” Tātad ar šo Eiropas Komisija netieši apstiprina viedokli, ka analogo un digitālo televīziju var uzskatīt par aizstājamām precēm.

Papildus 1998.gada 27.maija lēmumā lietā *No IV/M.993–Bertelsmann/Kirch/Premiere* Eiropas Komisija atzīst, ka „(..) Maksas televīzijas tirgu nevar sadalīt sīkāk digitālā un analogā maksas televīzijas tirgos. Digitālā maksas televīzija ir analogās maksas televīzijas tālākas attīstības rezultāts un tāpēc neveido atsevišķu konkrētās preces tirgu (..)”. (lēmuma 18.punkts). Tāds pats secinājums ir minēts 2000.gada 21.marta lēmumā lietā *No COMP/JV.37–B SKY B/KIRCH Pay TV* (lēmuma 26.punkts). Ņemot vērā, ka Latvijā digitālā televīzija nav vēl pietiekami attīstīta un to, ka pieprasījums pēc digitālās televīzijas pakalpojuma Latvijā pagaidām ir zems, nav pamata digitālās un analogā televīzijas pakalpojumus sadalīt atsevišķās konkrētās preces.

Turklāt papildus jāatzīmē, ka šī pakalpojuma saņemšanai nav nepieciešams kabeļtīkls, kā arī individuāls satelītuuztvērējs. Tā kā šā pakalpojuma sniegšanai nav nepieciešams kabeļtīkls, tas dod iespēju šo pakalpojumu nodrošināt rajonos, kur kabeļtīkls nav izveidots. Tomēr saskaņā ar Ziņojumā minēto informāciju teritorija, kurā šo pakalpojumu ir iespējams saņemt, ir ierobežota – 50 km rādiusā no televīzijas torņa Rīgā, Zaķusalā, pie nosacījuma, ka pastāv tieša redzamība starp MMDS vai DVB-T raidošo antenu televīzijas tornī Zaķusalā un MMDS vai DVB-T uztverošo antenu abonenta mājās. MMDS un DVB-T pakalpojumu

sniegšanai BALTKOM izmanto ētera frekvences, kam ir nepieciešama speciāla Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas atļauja (licence).

1.3. Satelīttelevīzijas pakalpojumus nodrošina sekojoši: abonents saņem kodēto signālu tieši no satelīta ar individuālo satelītuiztvērēja un dekodera palīdzību. Tātad bez starpnieka palīdzības.

Papildus programmu atkodēšanai ir nepieciešams dekodējošais līdzeklis – karte, ko var nopirkt no raidorganizācijām. Turklāt jāatzīmē to, ka daļu televīzijas programmu ar individuāliem satelītuiztvērējiem nav iespējams uztvert, jo šo programmu uztveršanai dekodējošos līdzekļus raidorganizācijas pārdod tikai kabeļtelevīzijas operatoriem, bet ne individuāliem skatītājiem (Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijas 16.06.2005. vēstule Nr.16/06-1).

Viss iepriekš minētais liecina par to, ka starp kabeļtelevīzijas pakalpojumiem, MMDS vai digitālās televīzijas pakalpojumiem un satelīttelevīzijas pakalpojumiem ir būtiskas atšķirības.

2. Atšķirības pakalpojumu cenās

2.1. Kabeļtelevīzijas pakalpojumu ikmēneša (turpmāk – abonēšanas) maksas Rīgas teritorijā svārstās no LVL 0,60 līdz LVL 6,60 atkarībā no komersanta, pakalpojuma sniegšanas vietas un paketē iekļauto kanālu skaita. Abonēšanas maksā nav iekļauta maksa par pieslēgumu.

2.2. MMDS pakalpojumu abonēšanas maksas svārstās no LVL 6,50 līdz 9,80 atkarībā no kanālu skaita. DVB-T pakalpojuma maksa ir LVL 10,50. Jāņem vērā, ka cenā nav iekļauta nomas maksa par digitālās televīzijas uztvērēju – papildus LVL 2,95.

2.3. Satelīttelevīzijas pakalpojuma abonēšanas maksa svārstās atkarībā no komersanta paketē iekļauto kanālu skaita. Piemēram, „Viasat AS” piedāvājumā abonēšanas maksa svārstās robežās LVL 3,90 – LVL 9,90. Savukārt SIA „UNISAT SATELĪTA TELEVĪZIJA” piedāvājumā maksa ir fiksēta – LVL 13 par pirmajiem sešiem mēnešiem un LVL 16,50 pēc tam. Abos piedāvājumos abonēšanas maksās nav iekļautas maksas par pieslēgumu un karti.

Tātad kabeļtelevīzijas pakalpojums ir vislētākais no visiem iepriekš minētiem pakalpojumu veidiem. Cenas ziņā tas nav aizvietoājams ar MMDS vai DVB-T vai satelīttelevīzijas pakalpojumiem.

BALTKOM 28.06.2005. vēstulē Nr.192 tika minēts, ka Daugavgrīvas mikrorajonā DVB-T pakalpojuma abonentu skaits ir (*) abonenti. Tomēr tikai no šiem datiem nevar secināt, ka atsevišķai nelielai patērētāju grupai kabeļtelevīzijas pakalpojumi ir aizvietojami ar MMDS vai DVB-T pakalpojumiem.

3. Atšķirības saturā un apjomā

3.1. Kabeļtelevīzijas pakalpojumu saņēmējiem tiek piedāvātas dažādas programmu paketes. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju BALTKOM piedāvā sekojošus trīs televīziju programmu paketes: 11, 22 un 54 programmas. Arī BALTKOM konkurentiem ir vairāki piedāvājumi. Piemēram,

- SIA „Telia MultiCom” – 4 paketes (13, 21, 30 un 55 programmas)
- SIA „LIVAS” – 6 paketes (10-12, 21-22, 31-32, 43, 57 un 65 programmas)
- SIA „FAO” – 4 paketes (11-13, 19-21, 31 un 55 programmas).

3.2. MMDS pakalpojuma saņēmējiem BALTKOM piedāvā 2 programmu paketes: 12 vai 24 programmas.

DVB-T pakalpojuma saņēmējam BALTKOM piedāvā 1 paketi – 54 programmas. Savukārt BALTKOM potenciālais konkurents digitālās televīzijas pakalpojuma tirgū – Digitālais Latvijas radio un televīzijas centrs arī piedāvā 1 programmu paketi, pārraidot 4 televīzijas programmas eksperimentālā veidā (Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijas 16.06.2005. vēstule Nr.16/06-1).

3.3. Satelīttelevīzijas pakalpojuma saņēmējiem ir iespējas skatīties visus kanālus, kurus uztver satelītuztvērējs un atkodē dekodērs. Parasti tas ir vairāki desmiti kanālu.

Apjoma un satura ziņā visi minētie pakalpojumu veidi ir salīdzināmi: var atzīt, ka no satura un apjoma viedokļa kabeļtelevīzijas, MMDS un DVB-T pakalpojumi ir savstarpēji aizvietojami.

4. Konkurences padomes un Eiropas Komisijas lēmumos noteiktais konkrētās preces tirgus

Līdzīgā lietā Nr.712/03/05/10 “Par SIA “Baltkom TV SIA” 04.11.2003. iesniegumu par apvienošanos” 20.02.2004. lēmumā Nr.31 “Par tirgus dalībnieku apvienošanos” Konkurences padome noteica konkrēto preces tirgu kā kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgu.

Tāpat Eiropas Komisija savos lēmumos nonāca pie secinājuma, ka televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus varētu sadalīt sīkākās konkrētās preču grupās atkarībā no signālu pārraides veidiem. Piemēram, savos 1994.gada 9.novembra un 1995.gada 15.jūlija lēmumos lietās *No IV/M.469 MSG Media Service* un *No IV/M.490. – Nordic Satellite Distribution* attiecīgi, kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgus bija izdalīts atsevišķā – no maksas televīzijas un citu kodēto televīzijas kanālu izplatīšanas (tieši māsaimniecībās) pakalpojumu tirgū. Tā *MSG Media Service* lēmumā 39.-44.punktos ir noteikts, ka neatkarīgi no tā, vai pārraide tiek veikta analogā vai digitālā formātā, televīzijas programmu raidīšanu var veikt, izmantojot virszemes frekvences, satelītu vai kabeļu tīklus. Ņemot vērā tehniskos nosacījumus un finansēšanu, var secināt, ka pastāv ievērojamas atšķirības starp šiem trim pārraides veidiem. Turklāt arī no programmu piegādātāju viedokļa izmaksu ziņā kabeļtīkls un satelīts nav savstarpēji aizstājami.

2004.gada 17.maijā lēmumā lietā *No COMP/M.3411-UGC/NOOS* Eiropas Komisija, analizējot maksas televīzijas pakalpojumu savstarpējo aizvietojamību, secināja, ka pakalpojumu īpašības „(..) drīzāk liecina par to, ka kabeļtelevīzijas pakalpojums veido vienu konkrēto preci”. (Minētajā lietā Eiropas Komisija atstāja jautājumu par konkrētās preces definīciju atklātu, jo konkrētā gadījumā tai nebija būtiska nozīme.)

5. Iesniedzēja viedoklis attiecībā uz pakalpojumu aizvietojamību

Ziņojumā iesniedzējs ir izteicis viedokli, ka no pieprasījuma puses gan MMDS, gan DVB-T pakalpojumi ir aizvietojami ar kabeļtelevīzijas pakalpojumiem, ja tādi ir pieejami, kā arī abi minētie pakalpojumi pilnībā aizvietojami ar individuālām uztveršanas satelīttekārtām. Savukārt MMDS pakalpojumi neaizvieto kabeļtelevīzijas pakalpojumus.

No piedāvājuma puses MMDS un DVB-T ir aizvietojami ar satelīttelevīzijas pakalpojumu (t.i., individuālas uztverošas satelīttekārtas), bet kabeļtelevīzijas pakalpojums ir aizvietojams ar satelīttelevīzijas pakalpojumu programmu apjoma ziņā.

Teorētiski patērētāji var atteikties no kabeļtelevīzijas pakalpojumiem par labu MMDS pakalpojumiem (kurus piedāvā vienīgi BALTKOM) vai satelīttelevīzijas pakalpojumiem. Tomēr no pieprasījuma puses cenas ziņā tos nevar pilnībā nosaukt par aizstājamiem kabeļtelevīzijas pakalpojumiem, jo tie ir dārgāki un prasa papildus iekārtu uzstādīšanu (piemēram, dekodērs). Šo viedokli apstiprināja arī Latvijas Telekomunikāciju asociācija,

uzsverot, ka „(..) kabeļtelevīzijas pakalpojumiem ir tikai daļēja aizvietojamība. Digitālās televīzijas, satelīttelevīzijas un MMDS pakalpojumi ir dārgāki nekā kabeļtelevīzijas pakalpojumi un pagaidām nenodrošina Interneta un balss telefonijas pakalpojumus.” (20.06.2005. vēstule Nr.D-245). Savukārt Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijas vēstulē (16.06.2005. vēstule Nr.16/06-1) tika minēts, ka kabeļtelevīzijas pakalpojumi principā ir aizvietojami ar satelīta televīzijas vai MMDS pakalpojumiem, tomēr tehnoloģisko īpatnību dēļ tiem ir augstākas pašizmaksas. Tas nav pretrunā ar iepriekš izdarīto secinājumu.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Konkurences padome uzskata, ka šajā lietā Konkurences likuma 1.panta 5.punkta izpratnē konkrētās preces tirgus ir kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgus.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

Lai objektīvi noteiktu konkrēto ģeogrāfisko tirgu šajā lietā, Konkurences padome izvērtēja sekojošos faktorus: pieprasījuma un piedāvājuma aizvietojamība, konkurences apstākļi, ievērojot iepriekšējos Konkurences padomes lēmumus.

1. Pieprasījuma un piedāvājuma aizvietojamība

No pieprasījuma puses kabeļtelevīzijas pakalpojumi, kuri tiek sniegti Daugavgrīvas mikrorajonā, nevar tikt aizvietoti ar pakalpojumiem, kuri tiek sniegti citā vietā, jo pakalpojuma sniegšana ir cieši saistīta ar kabeļtīkla esamību.

Vērtējot piedāvājuma pusi, Konkurences padome ņēma vērā Ziņojumā minētus datus par BALTKOM finansiālo stāvokli (peļņas un zaudējumu aprēķins) un turpmākās darbības plānus (28.06.2005. vēstule Nr.192) un konstatēja, ka BALTKOM ir iespējas piedāvāt un attīstīt kabeļtelevīzijas pakalpojumus visā Rīgas pilsētas teritorijā.

2. Konkurences apstākļi

Faktiski konkurence kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū pastāv tur, kur ir dažādu tirgus dalībnieku tīklu pārklājums. Jāatzīmē, ka jēdziens „tīklu pārklājums” jāsaprot tā, ka pārklājums konkrētam abonentam dod iespēju izvēlēties starp 2 vai vairākiem kabeļtelevīzijas operatoriem. Izvēles iespējas abonentam pašlaik ir ļoti ierobežotas, neskatoties uz to, ka abonenta mikrorajonā piedāvā pakalpojumus vairāki operatori. Saskaņā ar Ziņojuma datiem BALTKOM sniedz kabeļtelevīzijas pakalpojumus Rīgas pilsēta, Jelgavā, Salacgrīvā, Gulbenē, Bauskā. Savukārt STARSO sniedz savus pakalpojumus tikai Rīgas pilsētā. Tātad konkurence starp BALTKOM un STARSO pastāv tikai Rīgas pilsētas teritorijā.

Neskatoties uz to, ka minētās komercsabiedrības veic komercdarbību tikai nosacīti nošķirtās teritorijās, tomēr teorētiski pastāv iespējas savu darbības teritoriju paplašināt, līdz ar to pastāv iespējas potenciālajai konkurencei.

3. Konkurences padomes lēmumos noteiktais ģeogrāfiskais tirgus

2004.gada 20.februāra lēmumā Nr.16 lietā „Par SIA „Baltkom TV SIA” 04.11.2003. iesniegumu par apvienošanu” Konkurences padome lietas ietvaros noteica konkrēto ģeogrāfisko tirgu – Rīgas pilsētas teritorija. Vienlaikus Konkurences padome atzina, ka pastāv iespēja noteikt šaurākas konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežas, piemēram, atsevišķs Rīgas pilsētas mikrorajons. Argumenti, kas ļauj noteikt šaurākas konkrētā ģeogrāfiskā tirgus

teritorijas jeb apakštirus, ir saistīti ar faktu, ka komercsabiedrības kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū konkurē tikai tajos ģeogrāfiskajos tirgos, kur pārklājas to kabeļtīkli.

Līdzīgu viedokli Konkurences padome izteica arī 2004.gada 4.augusta lēmumā Nr.53 lietā „Par Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijas 13.02.2004. iesniegumu Nr.13/02-1”.

4. Iesniedzēja viedoklis

Ziņojumā ir minēts, ka „BALTKOM un STARSO pieļauj, ka STARSO aktīva – elektronisko sakaru tīkla pirkuma rezultātā koncentrācijas palielināšanas process varētu notikt elektronisko sakaru pakalpojumu grupā – kabeļtelevīzijas pakalpojumi – Rīgas pilsētas teritorijā. Citās Latvijas pilsētās un rajonos BALTKOM un STARSO nav uzskatāmi par vieniem kabeļtelevīzijas tirgus dalībniekiem, jo savstarpēji konkurējošie elektronisko sakaru tīkli nav izveidoti. Pie šādiem apstākļiem (..) visu turpmāk apskatīto pakalpojumu ģeogrāfiskais tirgus ir BALTKOM un STARSO licencēs norādītā teritorija – Rīgas pilsēta.”

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Konkurences padome uzskata, ka šajā lietā Konkurences likuma 1.panta 3.punkta izpratnē konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Rīgas pilsētas teritorija.

Konkrētais tirgus

Konkurences likuma 1.panta 4.punkta izpratnē konkrētais tirgus ir kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgus Rīgas pilsētas teritorijā. Konkrētā tirgus definīcija izriet no lietas apstākļiem un iepriekšējiem Eiropas Komisijas un Konkurences padomes lēmumiem.

5. Lai izvērtētu apvienošanās ietekmi uz konkurences apstākļiem, t.sk., vai apvienošanās rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence konkrētajā tirgū, Konkurences padome pieprasīja informāciju no vairākiem tirgus dalībniekiem.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 10.punktu „tirgus daļa – tirgus dalībnieka piedāvāto preču daļa konkrētajā tirgū attiecībā pret visu šajā tirgū piedāvāto preču apjomu”. Tirgus daļas konkrētajā tirgū var tikt aprēķinātas pēc tirgus dalībnieku apgrozījumiem no kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanas un pēc tirgus dalībnieku abonētu skaita. Ņemot vērā to, ka katram tirgus dalībniekam pakalpojumu cenas atšķiras, Konkurences padome uzskata, ka tirgus daļu aprēķināšana pēc abonētu skaita šajā lietā dod objektīvāku ainu par tirgus sadalījumu, nekā tirgus daļu aprēķināšana pēc tirgus dalībnieku apgrozījuma. Informācija no tirgus dalībniekiem tika pieprasīta attiecībā uz abonētu skaitu mikrorajonu griezumā.

Izņemot apvienošanās dalībniekus – BALTKOM un STARSO – kabeļtelevīzijas pakalpojumus Rīgas pilsētas teritorijā sniedz sekojošas komercsabiedrības: SIA „L.A.T.”, SIA „FAO”, SIA „LIVAS”, SIA „TELFAS”, SIA „Telia MultiCom” un SIA „TELEVIDEOTĪKLS”. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju BALTKOM tirgus daļa 2004.gadā ir (*)% un STARSO tirgus daļa – (*)%.

Izvērtējot citu tirgus dalībnieku sniegto informāciju par abonētu skaitu 2005.gadā, Konkurences padome konstatēja, ka BALTKOM tirgus daļa ir (*)% un STARSO – (*)%. Tirgus sadalījums ir šāds:

N.p.k.	Operators	Abonētu skaits	Tirgus daļa, %
--------	-----------	----------------	----------------

1.	BALTKOM	(*)	(*)
2.	TELEVIDEOTĪKLS	(*)	(*)
3.	Telia MultiCom	(*)	(*)
4.	FAO	(*)	(*)
5.	LIVAS	(*)	(*)
6.	L.A.T.	(*)	(*)
7.	STARSO	(*)	(*)
8.	TELFAST	(*)	(*)
	Kopā	(*)	100

Konkurences padome konstatēja, ka BALTKOM tirgus daļa pārsniedz Konkurences likuma 1.panta 1.punktā noteikto kritēriju (40%), kā arī ir pamats uzskatīt, ka BALTKOM ir pietiekoša tirgus vara, lai darboties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem. Analizējot kabeļtelevīzijas operatoru kabeļtīklu pārklājumu zonās Rīgas pilsētas teritorijā, Konkurences padome secināja, ka: pirmkārt, salīdzinājumā ar pārējiem kabeļtelevīzijas operatoriem, BALTKOM apkalpošanas zona aptver vislielāko ģeogrāfisko teritoriju un arī pēc šī radītāja atrodas līdera pozīcijās kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšanas tirgū. Otrkārt, jau tagad BALTKOM apkalpošanas zonā ir teritorijas, kurās nepastāv konkurence kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšanas tirgū (Mangaļsala un Vecdaugava), jo tajās pakalpojumus sniedz vienīgi BALTKOM. Jāatzīmē, ka saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegtām ziņām arī citiem kabeļtelevīzijas operatoriem ir „izņēmuma stāvoklis” dažās Rīgas pilsētas teritorijās. Piemēram, Latgales priekšpilsētā („Maskavas forštate”) – SIA „Telia MultiCom”, Čiekurkalnā – SIA „LIVAS”, Krastā – SIA „TELEVIDEOTĪKLS” un Daugavgrīvā – STARSO. (Jāņem vērā, ka reāla konkurence notiek tad, kad vienā mājā, nevis tikai vienā mikrorajonā, ir pārstāvēti vairāki pakalpojumu sniedzēji).

Kabeļtelevīzijas operatoru apkalpošanas zonas Rīgas pilsētas mikrorajonu griezumā:

	BALTKOM	Telia MultiCom	LIVAS	FAO	TVT	TELFAST	STARSO	L.A.T.
Āgenskalns	x	x			x			
Bolderāja	x		x					
Centrs	x	x			x			x
Čiekurkalns			x					
Dārziems	x				x			
Daugavgrīva							x	
Īļģuciems	x	x			x			
Imanta	x			x	x			
Jugla	x	x						
"Jugla" papīrfabrika				x				
Ķengarags	x				x			
Krasta					x			
Maskavas forštate		x						
Mangaļsala	x							
Mežciems	x			x				
Pļavnieki	x			x		x		
Purviems	x	x			x	x		
Sarkandaugava			x					x
Teika	x		x					
Zasulauks	x				x			
Ziepniekkalns	x	x	x					

Zolitūde	x	x			x			
Valdlauči				x				
Vecdaugava	x							
Vecmīlgrāvis	x							x

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome uzskata, ka BALTKOM ir dominējošs stāvoklis konkrētajā tirgū. Par to liecina arī tāds fakts, ka katra tuvāko konkurentu (SIA „TELEVIDEOTĪKLS” un SIA „Telia MultiCom”) tirgus daļa nesasniedz pat pusi no BALTKOM tirgus daļas (*).

Dominējošā stāvokļa nostiprināšana

Apvienošanās rezultātā apvienotā tirgus dalībnieka tirgus daļa kaut arī būtiski nemainīsies, tomēr tā palielināsies – būs (*)%. Tas nozīmē, ka BALTKOM dominējošs stāvoklis kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū Rīgas pilsētas teritorijā apvienošanās rezultātā nostiprināsies, palielināsies BALTKOM tirgus daļa un vara. Faktiski apvienošanās rezultātā viens tirgus dalībnieks un tā sniegtie pakalpojumi (STARSO) Daugavgrīvas mikrorajonā tiks aizvietoti ar cita tirgus dalībnieka sniegtajiem pakalpojumiem (BALTKOM). Ņemot vērā, ka Daugavgrīvas mikrorajonā pašlaik nepastāv konkurence starp kabeļtelevīzijas operatoriem un kabeļtelevīzijas operatoru kabeļtīklu pārklājumi, var secināt, ka apvienošanās rezultātā palielināsies ne tikai apvienotā tirgus dalībnieka apkalpošanas zona, bet arī apkalpošanas zona, kurā BALTKOM nav konkurentu.

Kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniedzēju iespējas sniegt kabeļtelevīzijas pakalpojumus Daugavgrīvas mikrorajonā un potenciālo konkurentu ienākšana Daugavgrīvas mikrorajonā

Izņemot BALTKOM un STARSO Rīgas pilsētā dažādās teritorijās kabeļtelevīzijas pakalpojumus piedāvā vēl sešas komercsabiedrības: SIA „L.A.T.”, SIA „FAO”, SIA „LIVAS”, SIA „TELFAS”, SIA „Telia MultiCom” un SIA „TELEVIDEOTĪKLS”. Tātad teorētiski visas minētās komercsabiedrības var nākotnē paplašināt savu komercdarbību kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšanā un uzsākt kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšanu jaunajās teritorijās, tai skaitā Daugavgrīvā. Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, daži tirgus dalībnieki neplāno paplašināt savu darbību konkrētajā tirgū, daži – plāno, turklāt tiem ir pietiekami resursi, lai teorētiski uzsāktu kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanu Daugavgrīvas mikrorajonā.

Komercdarbības uzsākšanu un paplašināšanu kavējošie faktori un šķēršļi

Lai uzsāktu kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanu, komercsabiedrībai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir jāsaņem Nacionālās radio un televīzijas padomes speciālo atļauju (licenci) kabeļtelevīzijas darbībai un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas publiskā fiksētā telekomunikācijas tīkla operatora individuālo licenci telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanai. Elektronisko sakaru likuma 16.panta otrajā daļā ir teikts, ka „elektronisko sakaru komersantiem ir tiesības ierīkot publiskos elektronisko sakaru tīklus un izbūvēt to infrastruktūras būves (..) valsts, pašvaldības un privātajā īpašuma teritorijā, iepriekš saskaņojot projektu ar nekustamā īpašuma īpašnieku vai vadītāju.” Telekomunikāciju tīklu ierīkošanas un būvniecības kārtību nosaka Ministru kabineta 2002.gada 04.novembra noteikumi Nr. 496 “Telekomunikāciju tīklu ierīkošanas un būvniecības noteikumi”. Minēto

noteikumu 19. punktā ir noteikts, ka pirms būvdarbu uzsākšanas pasūtītājs saņem būvatļauju atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu prasībām (Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumi Nr.112 “Vispārīgie būvnoteikumi”). Būvatļauja nav nepieciešama gadījumos, ja ievēl kabeli esošā kabeļu kanalizācijā vai gaisa vadu un piekārtu kabeļu līnijas kabeli stiprina uz esošajiem balstiem. Būvatļauju izsniedz būvvalde, kuras teritorijā atrodas attiecīgais būvobjekts, ja tiek iesniegti sekojoši dokumenti: būvatļaujas pieprasījums, akceptētais būvprojekts, un citi saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 116.punktu.

No iepriekš minēta var secināt, ka nepieciešamo dokumentu izstrādāšana, saskaņošana un atļauju saņemšana kabeļtīklu ierīkošanai var tikt uzskatīti par papildu šķēršļiem kabeļtelevīzijas pakalpojuma attīstībai. Taču, ja kabeļtelevīzijas operators grib ierīkot kabelus objektā (mājā), kur jau cita komercsabiedrība ir ierīkojusi kabeli, tad šajā gadījumā būvatļauja nav nepieciešama. No tā izriet, ka pirmajam ienācējam tirgū šī administratīvā barjera ir augstāka, nekā otrajam.

Kā vienu no galvenajiem kavējošiem faktoriem var minēt to, ka kabeļtīkla izbūvēšanai ir nepieciešami lieli finansiālie ieguldījumi. Turklāt komercsabiedrībai ienākot jaunajā teritorijā, kur jau darbojas viens vai vairāki kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniedzēji, ir jārēķinās ar to, ka, lai piesaistītu potenciālo abonentu uzmanību, tai skaita to, kas jau izmanto kabeļtelevīzijas pakalpojumus, jāpiedāvā akcijas vai jārīko cenu atlaižu pasākumi, kas savukārt samazina sagaidāmo ienākumu līmeni un var palielināt ieguldījumu atmaksājamības laiku.

Saskaņā ar Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijas viedokli (saņemts pa e-pastu 02.05.2005.) kā papildus šķēršļus var minēt sekojošus apstākļus: “Ja šajā teritorijā jau darbojas konkurents, tad jārēķinās ar konkurenta pretdarbību sākot ar potenciālo abonentu atrunāšanu no pieslēgšanās jaunajam tīklam, solot dažādas atlaides (.). Kabeļoperatoram savu tīklu ierīkošana kāpņu telpās jāsaņemo ar ēku īpašniekiem, kas parasti tiek darīts, iegūstot informāciju no Zemesgrāmatas par īpašniekiem un saņemot parakstus no dzīvokļu īpašniekiem (.).”

Nozares asociāciju un citu tirgus dalībnieku viedokļi

Lai uzzinātu nozares asociāciju viedokli par paredzētās apvienošanās ietekmi uz kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgu un iespējamo ietekmi uz citu konkrēto preču tirgiem (piemēram, interneta piekļuves pakalpojumi, datu pārraides pakalpojumi), tika pieprasīts Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijai un Latvijas Telekomunikāciju asociācijai sniegt viedokli.

Latvijas Telekomunikāciju asociācija (20.06.2005. vēstule Nr.D-245) atzinusi darījumu par pozitīvu. Savukārt Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācija (16.06.2005. vēstule Nr.16/06-1) uzskata, ka apvienošanās ir vērtējama negatīvi.

Vairāki BALTKOM konkurenti ir izteikuši viedokli, ka šī apvienošanās būtiski neietekmēs konkurences apstākļus kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū Rīgas pilsētā. Savukārt SIA „LIVAS” izteica viedokli, ka paredzētā apvienošanās vērtējama negatīvi, jo tās rezultātā BALTKOM nostiprinās monopolstāvokli Daugavgrīvas mikrorajonā (20.06.2005. vēstule Nr.89/05).

Citi preču tirgi, kurus apvienošanās varētu ietekmēt

Ziņojumā tika minēts, ka BALTKOM sniedz interneta piekļuves pakalpojumus un datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumus Rīgas pilsētas teritorijā un Salaspilī,

izmantojot elektronisko sakaru tīklus. Savukārt STARSO nevienu no minētiem pakalpojumiem nesniedz. Tomēr Ziņojumā ir uzsvērts, ka STARSO elektronisko sakaru tīkla piemērojamība interneta pakalpojuma sniegšanai un datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumu sniegšanai ir iespējama pēc tīkla rekonstrukcijas un tā pieslēgšanas BALTKOM optiskajam elektronisko sakaru tīklam.

Konkurences padome uzskata, ka paredzētā apvienošanās šos konkrētus tirgus neietekmēs, jo faktiski uz doto brīdi tikai viens no apvienošanās dalībniekiem sniedz interneta piekļuves pakalpojumu un datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumus Rīgas pilsētas teritorijā. Tātad nenotiek horizontālā pārklāšanās un BALTKOM tirgus daļa šajos tirgos būtiski nemainīsies.

Turklāt Rīgas pilsētas teritorijā interneta piekļuves pakalpojumus piedāvā vairākas komercsabiedrības (piemēram, SIA „Lattelekom”, SIA „Telia Latvija”, a/s „Microlink Data AS”, SIA „LATNET SERVISS” un citi) un BALTKOM tirgus daļa tajā ir maza (mazāka par 5%). Savukārt datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumus Rīgas pilsētas teritorijā arī sniedz vairāki tirgus dalībnieki, piemēram, SIA „Lattelekom”, SIA „Telia Latvija”, a/s „Microlink Data AS”, Valsts informācijas tīklu aģentūra, va/s “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” un citi). BALTKOM tirgus daļa arī šajā konkrētajā tirgū ir maza (mazāk par 5%).

Bez tam Ziņojumā kā viens no konkrētajiem tirgiem tika norādīts – balss telefonijas pakalpojuma tirgus. Tā kā BALTKOM un STARSO nesniedz šo pakalpojumu, paredzētā vienošanās šo tirgu neskar un apvienotā tirgus dalībnieka tirgus daļa šajā konkrētajā tirgū nemainīsies.

Izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, kā arī trešo personu viedokļus un citus faktorus, Konkurences padome secina, ka paredzēta BALTKOM un STARSO apvienošanās skar tikai kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšanas tirgu Rīgas pilsētas teritorijā. Šajā konkrētajā tirgū BALTKOM jau tagad ir dominējošais stāvoklis. Kaut arī apvienošanās rezultātā apvienotā tirgus dalībnieka tirgus daļa palielināsies nenozīmīgi, un konkurences situācija pārsvarā Rīgas pilsētā nemainīsies, tomēr pat nenozīmīgs tirgus daļas palielinājums atstās iespaidu uz tirgus varu (tā palielināsies) nostiprinot jau esošo BALTKOM dominējošo stāvokli. Saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta trešo daļu: „Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanās, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis (...). Konkurences padome var atļaut šādu apvienošanās, nosakot tirgus dalībniekam saistošus noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci”. Tādējādi ir secināms, ka apvienošanās nevar tikt atļauta BALTKOM, nenosakot atbilstošus saistošus noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci.

23.08.2005. BALTKOM tika nosūtīta vēstule, kurā tika izklāstīti lietas izskatīšanas gaitā iegūtie pierādījumi, kā arī BALTKOM tika aicināta iepazīties ar lietu un izteikt viedokli pirms Konkurences padomes lēmuma pieņemšanas.

07.09.2005. tika saņemta 06.09.2005. BALTKOM vēstule Nr.245 „Par viedokļa izteikšanu lietā Nr.463/05/10/2”, kurā BALTKOM izteica vairākus argumentus, iebilstot pret veikto situācijas izvērtējumu. Šie argumenti attiecās uz (1) BALTKOM dominējoša stāvokļa esamības pierādīšanu (tirgus varu) un (2) apvienošanās darījuma seku konkurencei analīzi:

(1) BALTKOM uzsvēra, ka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – SPRK), īstenojot elektronisko sakaru nozares regulēšanas pasākumus, saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 31.panta ceturto daļu nav konstatējusi, ka BALTKOM ir būtiska ietekme tirgū, tātad arī BALTKOM dominējošo stāvokli šajā tirgū. BALTKOM nepiekrīt aprēķinātajai tirgus daļai (*)%, apstrīd tirgus dalībnieku-konkurentu sniegto datu par abonētu skaitu patiesumu. BALTKOM uzskata, ka nav pierādījumu, ka BALTKOM ir pietiekama tirgus vara atbilstoši dominējoša stāvokļa definīcijai, lai spētu ievērojami kavēt, deformēt un ierobežot konkurenci konkrētajā tirgū.

(2) BALTKOM uzskata, ka lietā iegūtā informācija neliecina, ka apvienošanās darījums spētu kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, ka ir nepareizi izdarīti secinājumi, ka tieši darījuma rezultātā palielināsies BALTKOM apkalpošanas zona. BALTKOM norāda, ka SIA „STARSO” tīklu ir nepieciešams rekonstruēt vai pat būvēt no jauna. Tas ir faktiski tas pats, kā būvēt šo tīklu, neiegādājoties SIA „STARSO” tīklu.

BALTKOM uzskata, ka šis darījums ir vienīgais šāda tipa darījums, kas ir iespējams, jo nākošā mazāka tirgus dalībnieka tirgus daļa ir 2,7-3%. Tādējādi nav pamata bažām par to, ka BALTKOM var vairākkārtīgi pievienot sev mazus uzņēmumus, katru reizi pamatojot to ar to, ka pievienotā tirgus daļa ir niecīga un tas nekaitēs konkurencei. BALTKOM neplāno savu attīstību tā, lai pakāpeniski iekarotu tirgu uz „nelielu pievienošanu” rēķina. BALTKOM norāda, ka, vērtējot BALTKOM cenu politiku reālās konkurences trūkuma apstākļos, kļūdaini tika norādīts Aplokciems kā BALTKOM apkalpošanas zona, kurā BALTKOM nav konkurentu. BALTKOM norāda, ka Aplokciemā „paralēli BALTKOM savus kabeļtelevīzijas pakalpojumus sniedz SIA „LIVAS””. BALTKOM uzskata, ka nevar salīdzināt Mangaļsalas un Vecdaugavas zonas ar citiem kabeļtelevīzijas operatoriem, kuri sniedz pakalpojumus zonās bez konkurences un nepiekrīta viedoklim, ka apvienošanās sekas lielākā mērā izpaudīsies Daugavgrīvas mikrorajonā. BALTKOM uzskata, ka Rīgā ir pietiekami daudz mikrorajonu, kuros nav reālas konkurences.

Konkurences padome izvērtēja BALTKOM iebildumus un konstatēja, ka iebildumi attiecībā uz dominējoša stāvokļa esamību nav pamatoti sekojošu apsvērumu dēļ:

- izvērtējot apvienošanās darījumus, Konkurences padome ievēro Konkurences likuma 1., 6., 15. un 16.panta noteikumus. T.sk. Konkurences padomei ir jāizvērtē, vai apvienošanās rezultātā radīsies vai nostiprināsies dominējošs stāvoklis. Konkurences padomei nav jāvērtē apstākļi, vai SPRK ir konstatējusi tirgus dalībnieka būtisku ietekmi tirgū;

- BALTKOM savā ziņojumā izskatāmās lietas ietvaros par SIA „LIVAS” abonentu skaitu 2004.gadā sniedza informāciju, ka tas ir (*), kas veido (*)% tirgus daļu pēc BALTKOM aprēķiniem. BALTKOM nav sniegusi informāciju, kas pamatotu to, kā tika aprēķināts SIA „LIVAS” abonentu skaits. Lai objektīvi pārbaudītu BALTKOM sniegto informāciju par citiem tirgus dalībniekiem, ziņas tika pieprasītas no pašiem tirgus dalībniekiem. Konkurences padomes rīcībā esošā informācija liecina, ka SIA „LIVAS” un BALTKOM ziņas par SIA „LIVAS” abonentu skaitu Rīgā ievērojami atšķiras. Konkurences padomei nav pamata SIA „LIVAS” sniegto informāciju uzskatīt par nepatiesu;

- lietā ir pierādījumi par BALTKOM tirgus varu: Konkurences padomes Biroja 23.08.2005. vēstulē Nr.1126 ir minēts, ka „(..) katra tuvāko konkurentu (SIA „TELEVIDEOTĪKLS” un SIA „Telia MultiCom”) tirgus daļa nesasniedz pat pusi no BALTKOM tirgus daļas”, „(..) salīdzinot ar pārējiem kabeļtelevīzijas operatoriem, BALTKOM apkalpošanas zona aptver vislielāko ģeogrāfisko teritoriju un arī pēc šī rādītāja BALTKOM atrodas līdera pozīcijās (..)”. Līdzīgi argumenti par tirgus varas esamību tiek izmantoti Eisopas Savienības konkurences tiesību piemērošanas praksē, nosakot dominējoša stāvokļa esamību. Piemēram Eiropas Kopienų tiesa lietā Nr.85/76 *Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities* 13.02.1979. spriedumā attiecībā uz dominējoša stāvokļa noteikšanu norādīja, ka „(..) 5. Ļoti lielas tirgus daļas ir ļoti nozīmīgs pierādījums dominējoša stāvokļa esamībai. Citi nozīmīgi faktori ir: attiecības starp konkrētā uzņēmuma tirgus daļu un tā konkurentu tirgus daļām, īpaši, nākošā lielāka konkurenta tirgus daļu, tas, ka konkrētais uzņēmums ir vadošs tehnoloģiskā ziņā (priekšrocības tehnoloģiskā ziņā, salīdzinot ar konkurentiem), plaši attīstīta tirdzniecības tīkla esamība un potenciālās konkurences neesamība (..).

39. (..) Dominējoša stāvokļa esamība var tikt noteikta no vairākiem faktoriem, kuri, ņemot tos atsevišķi, var nebūt obligāti noteicoši, bet starp šiem faktoriem ļoti svarīgs ir ļoti lielas tirgus daļas esamība.

40. Būtiska tirgus daļa kā pierādījums dominējoša stāvokļa eksistēšanai ir nepastāvīgs faktors un tā svarīgums mainās dažādos tirgos saskaņā ar šo tirgus struktūru, īpaši atkarība no produkcijas, piedāvājuma un pieprasījuma. (..)

41. Turklāt kaut vai tirgus daļas lieluma svarīgums var mainīties dažādos tirgos ir pamats uzskatīt, ka ļoti lielas tirgus daļas pašas par sevi, izņemot ekskluzīvus apstākļus, pierāda dominējošo stāvokli.”¹

Minētajā Eiropas Komisijas lietā Eiropas Komisijas veiktie aprēķini liecināja, ka vienā no konkrētajiem tirgiem pārkāpēja tirgus daļa ir 47% un konkurentu tirgus daļas – 27%, 18%, 7% un 1%. Pārkāpējam tika konstatēts dominējošs stāvoklis. Izskatāmajā lietā, attiecība starp BALTKOM tirgus daļu un to lielāko konkurentu tirgus daļām ir 2,3-2,8. Uzskatām, ka šie rādītāji liecina par BALTKOM dominējošo stāvokli. Turklāt pastāv arī citi faktori, kas liecina par BALTKOM tirgus varu: visplašākā tīkla esamība, plaši attīstīts tirdzniecības tīkls), t.s. „dziļas kabatas” esamība (efekts, kuru rada apstākļi, ka BALTKOM mātes uzņēmumam SIA „ALĪNA” ir ievērojamas finansiālās iespējas, t.i., iespējas atbalstīt savas grupas uzņēmumu), kas rada BALTKOM lielāku tirgus neatkarību, nekā tā ir konkurentiem, t.i., rada BALTKOM pietiekamā apmērā spēju darboties vismaz daļēji neatkarīgi no konkurentiem, kā arī tas, ka Konkurences padomes lietā Nr.712/03/05/10 (BALTKOM, SIA „NETCOM” un SIA „NETCOMS” apvienošanās) 20.02.2004. lēmumā Nr.16 Konkurences padome uzskatīja, ka apvienošanās darījumā rezultātā apvienotais tirgus dalībnieks iegūs dominējošo stāvokli kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū Rīgas pilsētas teritorijā (lēmuma 13.punkts).

Konkurences padome uzskata, ka darījuma negatīva ietekme ir tāda, ka tas faktiski nostiprina BALTKOM dominējošo stāvokli konkrētajā tirgū, jo darījuma rezultātā BALTKOM tirgus daļa, kaut vai nenozīmīgi, tomēr palielināsies. Darījuma rezultātā BALTKOM apkalpošanas zona palielināsies, jo tai tiks pievienota zona, kuru pašlaik apkalpo STARSO un BALTKOM iegūs STARSO klientus. Apstākļi, ka BALTKOM neplāno iegādāties citu tirgus dalībnieku aktīvus, Konkurences padome nevērtē šīs lietas ietvaros.

Vērtējot BALTKOM cenu politiku teritorijās, kur ir pārstāvēta tikai BALTKOM, Konkurences padome konstatēja, ka BALTKOM cena Aplokciemā ir Ls 0,90 par 1 (minimālu) paketi, bet Vecdaugavā un Mangaļsalā (šajās zonas konkurence vērtējama tikai kā potenciāla) – Ls 3,00 par minimālu paketi. Attiecīgi jāsecina, ka zonās, kurās BALTKOM nav vienīgais operators, BALTKOM cenas ir zemākas. Tomēr jāņem vērā, ka BALTKOM salīdzinoši augstu cenu Mangaļsalā un Vecdaugavā ietekmē arī mazs abonentu skaits. Tāpēc augstas cenas var būt saistītas ne tikai ar reālo konkurentu neesamību šajās teritorijās.

BALTKOM nav skaidrojies, kāpēc secinājums, ka apvienošanās sekas izpaudīsies galvenokārt Daugavgrīvas mikrorajonā, nav pareizs. Konkurentu skaita samazināšanās, ņemot vērā STARSO nelielo tirgus daļu, pati par sevi nav vērtējama kā pamats secinājumam, ka darījuma sekas ir vērtējamās negatīvi. Kaut arī STARSO ir vērtējams kā nebūtisks konkurents BALTKOM Rīgas pilsētas teritorijā, tomēr apvienošanās rezultātā nostiprinās BALTKOM dominējošais stāvoklis konkrētajā tirgū. Nostiprinoties dominējošajam stāvoklim konkrētajā tirgū, nav jākonstatē, ka var tikt būtiski samazināta konkurence tirgū, jo atrašanās dominējošā stāvoklī jau rada priekšrocības pār citiem konkurentiem.

Izvērtējot konkrēto darījumu, jāņem vērā, ka BALTKOM ir lielākais un dominējošais tirgus dalībnieks ar tirgus daļu, kas būtiski pārsniedz citu tirgus dalībnieku tirgus daļu. Tādējādi pat minimāla šīs tirgus daļas palielināšana uz konkurējoša tirgus dalībnieka aktīvu (infrastruktūras) pirkšanas rēķina ir vērtējama kā tirgus varas nostiprināšana, vērtējot

¹ Nr.85/76 *Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities* 13.02.1979. spriedums <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61976J0085:EN:HTML>

konkurences apstākļus tirgū kopumā, t.sk., iespēju citiem tirgus dalībniekiem paplašināt savu darbības teritoriju, ienākot Daugavgrīvas mikrorajonā. Jāņem vērā, ka darbības paplašināšana kabeļtelevīzijas tirgū ir saistīta ar kapitālieguldījumiem kabeļtīklā, kurus jāatpeln. Minētais apstāklis ir vērtējams kā būtisks šķērslis konkurentam, kas vēlas paplašināt savu darbību konkrētā vietā, kur jau darbojas dominējošs tirgus dalībnieks.

Konkurences padome konstatēja, ka apvienošanās darījumam ir arī pozitīvas sekas. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju STARSO nesniedz interneta piekļuves un balss telefonijas pakalpojumus. BALTKOM ienākot Daugavgrīvas mikrorajonā kabeļtelevīzijas abonentiem pēc STARSO kabeļtīkla rekonstrukcijas tiks piedāvāti interneta piekļuves pakalpojumi, kā arī nākotnē var tikt piedāvāti balss telefonijas pakalpojumi. Tādējādi uzlabosies konkurences apstākļi interneta piekļuves pakalpojumu un balss telefonijas pakalpojumu tirgos un patērētāji gūs labumu.

Izvērtējot STARSO 09.09.2005. vēstulē Nr.152 sniegto informāciju, Konkurences padome konstatēja, ka STARSO konkurētspēja konkrētajā tirgū ir ievērojami mazāka, nekā BALTKOM konkurētspēja. STARSO ir viens no mazākajiem (pēc tirgus daļas apmēra) konkrētā tirgus dalībniekiem un nevarēs radīt BALTKOM nopietnu konkurenci Daugavgrīvas mikrorajonā gadījumā, ja BALTKOM uzsāks kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanu paralēli STARSO.

Ņemot vērā, ka apvienošanās rezultātā nostiprināsies BALTKOM dominējošais stāvoklis, ir pamats saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta trešo daļu pieņemt lēmumu par apvienošanās aizliegumu vai par apvienošanās atļaušanu, nosakot tirgus dalībniekam saistošos noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci.

Ņemot vērā augstākminēto, Konkurences padome uzskata, ka šajā lietā apvienošanās aizliegums nedotu sabiedrībai tādu labumu, kā apvienošanās atļaušana, nosakot tirgus dalībniekam saistošos noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci.

Konkurences padome, izvērtējot lietas apstākļus, BALTKOM viedokli un argumentus lietā, kā arī ņemot vērā administratīvā akta izdošanas samērīguma un lietderības apsvērumus, pamatojoties uz Konkurences likuma 2.pantu, 6.panta pirmās daļas 4.punktu, 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 15.panta pirmās daļas 3.punktu un otrās daļas 2.punktu, 16.panta trešo daļu un Ministru kabineta 26.10.2004. noteikumiem Nr. 897 "Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos", Konkurences padome

nolēma:

1. Atļaut paziņoto apvienošanos saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta trešās daļas otro teikumu, nosakot SIA „BALTKOM TV SIA” saistošos noteikumus. Vienīgi izpildot saistošajos noteikumos SIA „BALTKOM TV SIA” noteikto tiesisko pienākumu, apvienošanās būtu uzskatāma par tādu, kas neizraisa Konkurences likuma 16.panta trešajā daļā minētās sekas.

2. Noteikt šādus saistošos noteikumus: uzlikt par pienākumu SIA „BALTKOM TV SIA”, atrodoties dominējošajā stāvoklī kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgas pilsētas teritorijā, nepiemērot selektīvu cenu un tarifu, t.sk. atlaižu, noteikšanu SIA „BALTKOM TV SIA” kabeļtelevīzijas pakalpojumiem Rīgas pilsētā, kura būtu vērsta uz konkurentu izslēgšanu, konkurentam ienākot SIA „BALTKOM TV SIA” darbības rajonā Rīgas pilsētā vai SIA „BALTKOM TV SIA” ienākot konkurējošo tirgus dalībnieku darbības rajonā Rīgas pilsētā.

Konkurences padomes lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu var pārsūdzēt administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja v.i.

T.Jefremova

(*) – ierobežotas pieejamības informācija